

Uit de Bussumse Historie

Een cocaïnefabriek in Bussum?

Het telefoonboek van Bussum uit het begin van de vorige eeuw vermeldt:

Cocaïnefabriek Cheiron. Mecklenburglaan 11, telefoon 241.

Bij nader inzien blijkt het hier niet te gaan om de fabriek zelf, maar om de woning van een medewerker van de cocaïnefabriek. Mecklenburglaan 11 vormt samen met nr. 13 een dubbele villa die is gebouwd 1906. Op nr. 11 woonde in die tijd Herman Johan Köster, apotheker en technisch leider van de N.V. Cocaïnefabriek Cheiron, op dat adres was tevens het kantoor gevestigd. De N.V. blijkt te zijn opgericht in 1902, eigenaar Jan Jacob Spruijt uit Utrecht, vraagt in datzelfde jaar bij de gemeente Naarden een Hinderwetvergunning

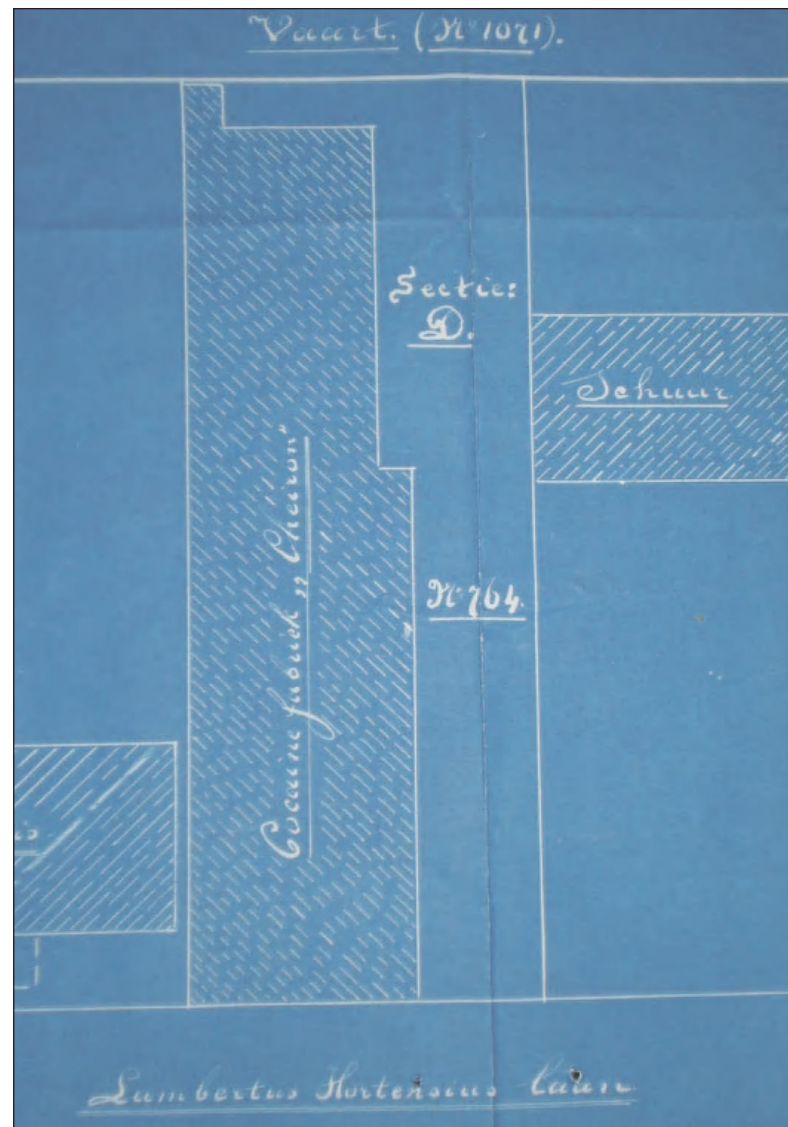
aan voor de oprichting van een fabriek voor 'het malen van kruiden, bladen en houtvezels en voor het onttrekken van harsen en oliën'. De fabriek zou gebouwd moeten worden op een perceel tussen de Lambertus Hortentiuslaan en de Vaart, dus net buiten Bussum. Omwonenden, vrezend voor geluid- en stankoverlast, komen o.l.v. agrariër J. van Eijden tegen de plannen in het geweer. De bezwaren worden afgewezen en de fabriek wordt gebouwd. In 1915 wordt een nieuwe Hinderwetvergunning aangevraagd voor verbouwing en vergroting van de fabriek, inclusief kantoorruimte. Deze vergunning vermeldt dat er zes mannen werkzaam zijn en (als subtiele toevoeging) 'geen vrouw'.

Cheiron, een figuur uit de Griekse mythologie (centaur: half mens, half paard) was beroemd om zijn kennis van de geneeskunde.

In het begin van 20e eeuw ontstond in Nederland een bloeiende industrie van en handel in cocaïne. Eind 19e eeuw bleek dat cocaplanten (zie afbeelding), oorspronkelijk afkomstig Peru en Columbia, uitstekend wilden gedijen op Java. In korte tijd ontwikkelde zich daar een omvangrijke cocacultuur. De geogoste bladeren werden verscheept naar Nederland en hier in een aantal fabrieken verwerkt tot het witte cocaïnepoeder. Cocaïne werd aanvankelijk vooral gebruikt in de medische sector, maar van lieverlee ook als genotmiddel. Gedurende de Eerste Wereldoorlog nam het gebruik van cocaïne een grote vlucht; enerzijds als verdovingsmiddel voor gewonden, anderzijds als drugs voor ten strijde trekkende soldaten. Nederland was in die tijd wereldspeler op de cocaïnemarkt en leverde als neutrale natie het product aan oorlogvoerende partijen van beide kanten.

Hoewel de fabriek in Naarden nog in 1915 een aanzienlijke verbouwing had ondergaan, nam na het einde van WO I de behoefte aan cocaïne zienderogen af. Zo werd op 2 februari 1921 over de N.V. Cocaïnefabriek Cheiron het faillissement uitgesproken. De fabriek werd verkocht, het gebouw is nog lange tijd in gebruik geweest, onder meer als brood- en banketfabriek. Hoe het verder is gegaan met Herman Johan Köster vermeldt het telefoonboek niet, wel dat vrij kort na de

sluiting van de fabriek, Mecklenburglaan 11 andere bewoning kreeg.

TEKST: BEN KONING
TEKENING BOUWPLAN N.V. COCAÏNEFABRIEK
CHEIRON (COLL. STADS- EN STREEKARCHIEF)

Historische Kring
Bussum

Huizerweg 54 - 1402 AD Bussum
Telefoon 035 691 29 68
www.historischekringbussum.nl
hist.kring.bussum@planet.nl

'Cocaplant.